

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

WED ERENEB

WASE

NEKONJIL BÈNGERÈ

[Ne kujimare ta bègere gè lo dɔgè (10)]

Ngon maktub gè ne le da mè be gè France gè bal gè 1732, tɛl da togè dang mba lo kilamber tar lè Luba gè to dɔnang gè lè Njegèndul (Afrique). Njekulbadɛje J.R. Gschwend ba da gè bal gè 1929. Kede kara tɛl turu gè ndu njedɛ gè dɔngɔr gè ndɔ tar lè Njegèndul tɔljo gè dɔgè mi (250) dɛw gè "All Nations Gospel Publishers" gè aw kay bogone horo beje tɔlgè dɔgèjo gere siri (127) gè d'aw j'ila mber tar lè Luba. Dɛwje gè ndɔ tar leje dang dang, wase lo polo Luba gèje dang dang le, barje mba karje d'andè mè targè tɔgèrɔ gè Njil lè Luba pa arè ko dɛwje dɛw gè lè Njekula Ezechiel gè bal gè tɔl tɔl mi gè dɔgè gere g n jo gere misà (586) nam ba d'uji Jesu Krist bi: "M'a kar si bèngèrè gè sigi, ngaba kəm gè sigi... be ba sè'ia toje dɛwje lè Mə, M'a to Luba lè si tɔ." Ezechiel 36:26-28.

COPYRIGHT

978 - 1 -920322 - 21 -2

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191, Pretoria, 0001, R.S.A.

(Une Mission de Littérature évangélique financée de dons)

(Reg. No. 1961/001798/08)

BƏNGERƏ DƏW

TO

Key læ Luba wase, to key læ su wa?

(1 Jean 3:4-10)

Loge aw turaje maktub gə ne le da, maji kar məsi ole do nekokəm gə səi oje ne rə si kəne. Le to njegərə Luba əg; wase to njekoməgə, wase njekoməgə əg kara, i a ko ndaji rə'i dəw kara ba togə Luba o ne. Luba mbadə dəw be əg. Dəbəngərə dəw ɓa Luba o.

Su to njetar gə dəgərə, n'to ngon mbay gə cɪ cɪ mərije, ngaba n'to magə polo gə dɔnang ne. Ne n'təl lɔm rwuɛ gə njil lokarə. N'to njil lokarə gə dəwje bula d'ənji togə be le əg. Dəwje njigi mba tuji rəje tore gə. Tuji ndaji neməyer la gə daga. Dəw kara ba togə ndoje gə kede le, məndoje gə ɓogone kara, njekulaje gə Krist gə dɔnaje əg ga tɔ. Be kara, kar dəw a kua kəne pəi əg. Mba su kara lɔm rwuɛ gə njil lokarə tɔ. (Korintienje gəjo 11:13,14). Su gə to magə polo gə do nang ne tɔ kəm dəwje gə njenegərəje mba jee d'o ndogo læ Fargəmaji, wase kal rə læ Krist le əg. (Korintienje gəjo 4:4). Njekayaje, gə njekoməgəje əg to dəwje gə ui, gə njekəmtəje nɔ gɔl Luba mbata nedaje gə do nang ne, gə go singa mɔngə magə polo, gə kar ləl, wase njil gə aw da kula mə nganje læ nje mbadə tarje. (Eph. 2:1,2). Bole kəmje unja do ndəm gə læ jee əg da; jee d'aw gə lo tuji gə to sargə nɔ. Dəw gə pana ne n'to nje kaya əg da; nje to njetar gə dəgərə.

Lo gə aw turaje maktub gə ne, wase ndoje ndaji neje gə to kəne da; sai a koje bəngərə si ja kəne. May kar si ilaje kage nɔ gɔl Luba gə mba karə kila neje gə to dəbəngərə si gə daga əg. Gərəje kaya læ si ɓo məiije do rə si gə əg. Mbata Tar læ Luba pa arə si togə be: "Bole jeje j'a pana j'a da kaya əg da; jeje j'a jərə rəsi, arə tar gə tɔgərə kara godo rə si gə." "Bole jeje j'a tuji kaya læ si gə daga da; Ne n'to Luba gə tɔgərə, gə dana gadə gadə mba kər tar do si gə; mba togo si sug sug gə go ne da si gə kunraɪ." (1 Jean 1:8-10). "Məsə

Jesu Krist, Ngonlə Luba togo kaya ɗa sije tɔi.” (1 Jean 1:7).

Ɖa ɓəl lə su, wase ɗa ɓəl lə Luba wa. I to ɓərə lə kaya, wase 'to ngon njekisi lə Luba wa. Ɖole kaya ɔ ɗɔi ɗa; may karə lɔm jwue ɔg. Uru kwi ɓar ne Luba gə isi ɗəbə ba mba kɔri bərə gə ɗəw gə lə Jesu Krist gə ɗe ɗonang ne mba kaji nje kayaje, logə n'tuji singa mɔngə lə su gə to ɗɔ si gə ɗəw gə lə kaya. Ne n'to ɗarɔ si gə sigi. Səi gə isije nɔ gɔl Luba gə arə ngadə ngadə, gə o neje tɔi gə to lo kia gə, tarkənjiije, gə neda sije gə to lo kia gə. J'a kasə kia rɔ si nɔ gɔl Luba gə ɔg nəm, kula ɗa si kara j'a kia ɔg nəm tɔ, mbata njeda mbi a kasə ko tar ɔg wa, Njeda kəm a kasə ko lo ɔg wa.

“Mbata kəm Njekisigenu o lo gə ɗɔ nang ne tɔi mba gədə nje gə meje to kie ja dngɔ.” (2 Chroniques 16:9).

“Mbata Luba panja ɗəwje tɔi, kəm'e to nɔ gɔl ɗəwje kara kara tɔi. Ciɔiməri, wase njil yo gə nje kayaje d'a kia rɔje kene le godo.” (Job 34:21,22).

“Jesu ɔm me ɗɔje gɔ ɔg; mbata Ne n'gərəje tɔi.” (Jean 2:24).

Be ɗa: ɗɔləl to mbata ɗəw gə gɔl ɗəw tar laa, gə toge d'ərə tar kaya jwue gə. Ɖələl a to mba ɗəw gə Luba tura kaya laa ɔg, mə Njil gə ɗa nɛmɗɔle godo rwue gə. (Pakosə 32:1,2). Ɖogone ya kara Jesu ɓar si ɓi: “Ɖeje rɔ'm gə, səi gə orje, gə nekodo way si le; M'a k'ar si lokuarɔ (Mathieu 11:28-30).

J.R. Gschwend.

KƆRE KUDU NEJE GE TO TABEGERE GE. TA BEGERE GE DONGOR

Mə ndaji ge ne le tuji mə jene, wase mə jingaw ge o me ge Ɔg, to ge Maktub lə Luba ɓare njekaya; ge njil, ge ɓo neje ge nang ne, ge ɓo ge kar darɔ ɓa ua mee. Ye ge ne ɓa to ndaji mə ge tɔgərə ge Luba o ge kəm kasə, ngaba aɪ man gəm. Tuji dəw ge kodo dɛ togə Gusutarkəmkarje 23:29-33 pa: “mba n̄a ɓa ɗa ne hay wa. Mba n̄a ɓa ur ne kwi wa. Mba n̄a ɓa m̄aɪ tar to ne wa. Mba n̄a ɓa n̄ɔ r̄ɔ to ne wa. Mba n̄a ɓa d'inga ne do lal gərə gele wa. Mba n̄a ɓa kəmje kase ne rɔgə rɔgə wa. Mba jee ge tɔ rɔje ta kodo ge m̄i; jee ge to nje n̄a kodo ge mi, ge ole mə ka ge wusu wusu. May kar a man dɔ kodo ge kasə wər wər ge ole wusu wusu mə ka ge Ɔg. Tɔl cɛ ɗa, n'a t̄ɔ'i to li be, wase n'a tuga'i togə buru m̄ɔngə be. Kəm'i a to ge dɔ jeneje ge ɗang, ngaba mə'i a pa tarje pədə pədə ba tɔ.”

Gəl nendaji ge ne le ɓa səi oje mə dəw ge daje dang dang to kəne; dəw kara ba togə kayaje bula ge to mə dəw ge tɔ. Mba mə si to kəy, wase n̄ɔngɔ lə kayaje. Ge ndu njekula Jeremie, Luba pa ge si tar pana: “Mə dəw ɓa bəngərə unda neje t̄ɔi, ngaba m̄endul to kəne tɔ: n̄a ɓa a gərə dɔbəngərə dəw wa. Jesu ja kara pa tar kəne dəw kara ba to ge be: “Mba dɔbəngərə dəwje ɓa kənji tarje ge kunr̄aɪ ce kəne, to loto ge may Ɔg; kaw ge balgənsə, tɔl dəw, ɓogo, kəm̄kəɪ lar, m̄endul, mbɔlɛ ne, kole wey wey, kəm̄njəmal; kunda nani, kɔsə rɔ, ge nɛɗa mbə. Neje ge kun r̄aɪ ne le ce dɔbəngərə dəw ge ɓa ar'ɛ rɔgə ne rwuɛ. (Mark 7:21-23).

1. **Ɔl ge ɓar'ɛ “Paon”** N̄a n̄a kara gərə togə əl “paon” le bas̄a ȳa Ɔɔ bəngərə dəw ge lə; ne n'ta toro kaya kɔsərə. Lucifer um̄a ge njekadɔlo kede n'to njekua pər lokarə lə Luba, um̄a lə Luba ge oso dəw kɔsərə ge təl to njeb̄a lə Luba: su (Esaie 14:9-17; Ezéchiel 28:12-17).

Kɔsərə le ɪ lo ge uru p̄əɪ p̄əɪ ge loməkɔ ɓa tuji rwuɛ ge dəwje dang dang; dəwje ge kəm d'ɔsə rɔje ge nekinga ləje, ge dəw

1. MƏ NJEKAYA

nendo gaje gə maji, wase lo da roje kare are ngade ngade gə ufu gə endə gə maje roje gə are d'endə ngaw ag. Nje gə kem nim neje gə ndogo pə togə ninga, ngama... togə pa ne mə Esaie 3:17-24. Cibi nje gə kem d'ose roje gə gəl kajeje, gə bekujije, gə ne gəl ka geje, gə nendam, mə si wui sel karə j'a gerə togə "Luba ose njekoseroje ngenre, nga memaji laa to mba nje gə j'ila kuji." (1 Pierre 5:5). Luba mbade kosero, gə tar gə harəw (Gusutarkemkarje 8:13). "Tar gə harəw nja kede ba koso ua go'a." (Gusutark. 16:18).

2. Bisi Da gə kun raj gə damə dusu mee. Lo gə ne da n'to nekujimare le mə gə uji dɔ olarɔ, tarkenji kaya, tomɔdɔ, to loto gə may ag. Kayaje gə ne le, al dɔlo mendoje gə bogone gə dudu ndɔ, gə j'a gerə togə tarje gə togəro gə Jesu pa ase bal tɔl tɔl dɔge lojo a to ndoje gə dudu; to dɔ ndɔ le Sodome gə Gomorrhe.

Njil gə sigi ne le ua jingawje gəjeneje ba ag; ne n'andə mə kai gə le njepolo Luba je, lo kulaje gə, lo nendogə, lo kuga nendo gə si, kandə ne gə go debe ag le to ne dɔkul, gə neba gə kari gə andə mə dəweje gə dəw gə lo ko njil neje, lo danendam, gə lo Kunja maktub gə kynraj gə dəweje dang dang. Cibi, ne gə Luba bar'ɛ kaya le, jee bar'ɛ "tarkenji gə sigi." Basaje bula un pa nja gə je dəw tura maktubje, lo ko njil ne gə jee d'o, j'ila ne dɔkul gə kəmtondo dɔjje gə. Njedaneje gə be gə jingaw, wase gə jene gə pa nja gə je to gə maje ag le; tɔl to nje ribarje gə jingaw, wase gə jene, le ngan basaje, gə ngan mandəje gə mə ndɔ gə bogone. Kei gə d'aw laa kəne kara tɔl to lo da ne gə tokenji. Nje ribarje gə are ngade togə Luba tuji ne le; tɔl to nekujije mare le dəweje ag (Joseph). (Lokundagele 39, gə nje gə kem). Ngaba buga dəw gə o mee gə ag gə bar'ɛ "zulu" gə to nje tɔl dəweje, gə nje to loto may ag ne le kara ase mba ndo dəweje kəmkarə gə bisine mba kila ne tar dɔ si gə ndɔ gangə tar gə. Luba ula si mba kar si j'ai kaya, bo mba kar si j'a ndam saa ag: "Se səi gereje togə dəw gə tɔ rwue gə MBaidombaije le darwue to saa kara ba ag wa. Aije lo to gə may ag. Kaya gə dɔda ba gə dəw da le; kaya ne le to daga, bo to darɔ dəw gə ag, nga dəw gə un rwue are loto gə may ag da; nje da

kaya ɔsə ne darwue rəw. Se səi gərəje toge daro si to kai le Njilmən da ge Luba are to me si ge, ngaba sei toje daw do daro si le ag wa” (1 Kor. 6:18-19). “Bole daw ci kai le Luba da; Luba a tuje pugdu; mbata kai le Luba le are ngade ngade, ye ba to se sei.” (1 Kor. 3:17).

3. Bere tuji kayaje ge daw da daw ge le kaikodo mbə, ge nekusado. Ne n'to da ge ua yoro, ge usa neje tɔi geto dawbo, ge are, wase ua yoro. Ye ba me daw to lo kaya ge ta neje d'unda nu ge; tar ge mak tubje ge neje dang dang ge kunrai ge to ta begere ge. Daro daw ge a to kai le Luba ge Njekisi kamba le; ye are neje ge ua yoro, ne daje ge kem da ag toge kay sa, kusa sa, kay sa mbo, (sa wey) wase ne ge tuji dawje. Kua kare kay sa ua me dawje ge jingaw, ge nje ge jene, toy ndoje lew. Singa munge le Luba ja kara ba ase kare dawje ge nje kay sa je; ge bereje le su. Bole nje polo Luba je pana d'ay sa me kai le Luba da a to nekaya ge a tobel ya. D'en ji be, ne jee lal mba kula roje me ne ge to yoro ag. “Se sei gərəje toge daro si to kai le Njil menda ag wa. Bole daw ula rwue. Yoro ge da; Luba a tuje pugdu (1 Kor. 3:16,17; 4:18,19).

Daw ge to nje nekusa dobo le; da kaya no gol Luba ge. J'osa ne mba kisi ne kamba; bo jee j'isi kem ba mba nekusa ag. Nje bo a kusa ne ge may kare mee ci ya; n mal nekusaje bula a de kar'e pana; “a'm a'm je; wase cifi, cifi.”

Mal neje le a kunda ngang ndo kara ag. Me Maktub ge lew le, nje ne kusado, ge mbekodo le, tolje ge tol (Gudundu 21:18-21). “Mbata mbə Kodo, ge njene kusa dobo d'a to njendoje, mba kula kubu ge ngisi jai jai... Daw ge nja ge nje to loto may ag je le; ila dokul do buje ge (Gusutark. 23:21; Gusut. 28:7). Are me'i ole do daw kara ge to njenekinga, njenekusa dobo, bere le mal neje ge wui are keme me bua wel lo ne meko o ne lo. To may ya mba koseji do tuji ge uji do kay kodombə. To tar ge d'a pa ndo le ba ag. Luba pa are are ngade me Maktub ge laa toge njene kaymbə a kua nduba bekɔ laa ag. Dawje ge to njeda kodoje ge mi, ge jee ge d'aw dabə kodo le kara, tar ua doje. “Ne meko a to mba

nje gə d'ua singaje ga d'ay ne kodo kage, gə d'ula rɔje mə kodo gə mɪ” (Esaie 5:22). Neməkɔ a to mba dəw gə arə njemare kodo ay, Igə kay kodo ka gə arə n'ay dɛ (Habakuk 2:15). “Cimbu, təbə (ɕɛbə), kul, dale, gə kodo kage ta lo pɛ pɛ lo da ndam gə je; ne kula lə Luba le, ɔsɛje kəne kara ɔg.” (Esaie 5:12). Ufrəje rɔ si ɔg: njepolomagje, nje to loto may ɔg je, njetəl jeneje, njeɓogojɛ, njedabolarje, mbəkodoje, njetaji kilje, nje kuadəwje bəragəje le d'a k'andə mə Bəkɔ gə lə Luba ɔg (1 Kor. 6:10). Mba neje gə uji dɔ darɔ le ba to ne: to loto gə may ɔg, yoro, necɪ, ndɔ ɛr, polomagə, kɔsə nɔ rəw, kɔlnɔ, jangə, kuabɔ, mɔitar, kaynɔ, kɔrəkəmnɔ, kilanɔ mɛgə, kaykodombə, nekusadɔbo, gə neje gə ua go marɛje gə ne le; njedaneje gə ne le, d'a kandə Bəkɔ gə lə Luba ɔg. Ayje kodo kage mbəje ne ɔg: to kaya. May kar Njil ta mə si pəl pəl (Eph. 5:18).

Oje ɓar gə Jesu ɓar dəwje gə kunda ɔrje: “Bole kunda ɔr dəw da, may kar nee rɔ'm gə n'ay man. Səi tɔi gə kunda ɔr si, dɛje ta man gə. Le dəw gə lar laa godo kara dɛ! Dɛje ndogojɛ kodo kage, gə mba, le lar godo, wase ne gə dang godo.” (Esaie 55:1). “Dəw gə a kay man gə m'a kar'ɛ ne le da; kunda a kɔr'ɛ gugu ɔg; ngaba man gə m'a kar'ɛ ne le, a təl to ngira man gə a kuja gə kisi kəmba sar gə nɔ. (Jean 4:14).

4. Məikɔbɔ Məikɔbɔ tuji dabə, gə bara ba m'a da, gə mb . Mbadə komɛgə to kaya mb . Nejegə njedabə njigi le a tɔl'ɛ, mba njigi kar j'a ɔrə kula ɔg. Ndoje tɔi ne n'aw ndo neje (Gusut. 21:25,26). Josue pa arə ngan Israelje pana; “Baje dabə mba kandə mə bɛ gə d'arə si le ɔg” Dəw asə kɪ gə tɔg'ɛ mba ta neje lə Luba ɔg. Jesu pana: “Undaje singa si dɔ marɛ gə mba kandə gə dəw gə njol njol.” (Luk. 13:24). “Dəw gə sɔngə da a kinga.” “Bəkɔ lə Luba to gə singa, nje gə singaje ɓa d'a kandə kəne.” (Matthieu 11:12).

Dabə, gə ne gə ɔr mbɔr kajj; gə kisi gə majɛ dəw njil gə kəm le to tuji. Ne gə ne le ɔge si mba kar si j'a sɔngə neje lə Luba gə to lo kia gə mba gərə. Lo gə pa səi tar, ɔsi gə tɔgɛ mba kar'i ar'ɛ mə'i ɓogone, n su pana əw rɔ'i da, bara ba,

wase ndo gə dang ɓa. Mba ngərə togə ndo gə be le a təl də gəl jo ɔg. Be da, wui lal mba kinga kaji, lal Krist. Luba pana se: “Bogone gə oje nju’ee le; arje mə si kədərə ɔg.” (Hebrəje 3:7-8). Dəwje kəndə ɓa inga tuji mba pana bara ɓa; nga ndo gə be le a təl də gugū ɔg. Bara le to ka’i ɔg.

Dəwje gə ji isi dɔgo ɓe lə nje gə ndul da kumə gə ngoy gir məi kobo. Tabəgərə gə lə si le tuji kaya, gə mb , uji ne dɔ koməgə dəw unda ne mee dɔ neməri gə dəw da, wase pa tar lo kaw gə maji... lal mba kɔ’m mee dɔ Luba gə isi kəm̄ba. Unda tɔj ndo rɔkɔ gə ndo gə nən̄a, gə ne cila kəm, wase tɔrə n̄a ndɔgə dɔ ndɔgəɗɔ. Maktub ula si mba kar si j’a ɓar Luba gə kəm̄ba, gə isi dəbə ba mba laa gə si, mba kar si j’om mə si dɔ nɔ karə gə maji, wase kɔnr̄ai ɔg; mba “Luba ɓa arə pa nja dəw gə dana gadə gadə aw gə go dəbe.” (Pakɔs 37:23). Luba m̄a gəl dəw nange, ngaba rwuɛ lələ dɔ dəw nja gə laa; ɓole n’oso da, n’to nange pal ɔg ... “Mba lo kuba gə kar, wase lo kuru nange kar wase dɔjilalo ɓa kula mbai dɔ dəw gə a k̄i kəne ɔg. N Luba ɓa to Njegangetar. Ne n’ula mbai dɔ dəw gə kara; nga n’orə mbai dɔ dəw gə dang tɔ (Pakɔs 75:7-8). Luba un ndu gə dɔngɔ arə ngan Israelje togə be: “May kar dəw kara gə horoigə un ngon’e gə jingaw, wase gə jene al ne dɔ pər ɔg, dəw kara ka to njeneko, wase njekoneje gə mə dara gə, gə njedaneməri, gə nje mb , wase dəw gə njeko ne gə njilje, wase nje gə pa tar neje gə maji gə a də, wase nje pa tar gə dəwje gə wui le ɔg. Mba dəwgə da neje gə ne le da, ɔsə Luba rəw (Gudundu 18:10-12). Ceje daga, səi bisije, njenekoje, njekayaje, njetol dəwje, njepolo neje gə dəw gə nje pa tar gə dəgərə (Lotɔlcɛ 22:15). “Awje rɔ nje gə d’aw pa tar gə njilje ɔg; wase njene koje, sangeje jee ɔg, n̄a atuji rɔ si gə jeje. M’to Njekisigə nɔ , Luba lə si (Levije 19:31). U Bole pa d’ar si pana! Oje nje gə d’aw pa tar gə nje d’wui, gə nje gə d’aw d’o neje gə a də bara, gə d’aw kɔl j’ila ne məje pɔ da; ilaje je kəne pana: “Se kodəwje d’a kaw rɔ Luba gə ləje ɔg wa. Se jee d’a pa tar gə nje yoje mba dəwje gə kəm wa. May ko ndukun gə tarnəji. Bole pa tar togə be ɔg da, ne kara ka a to mba dəwje ɔg. Bole pa tar togə be ɔg da, lokarə a to mba tar ləje ɔg.” (Esaie 8:19,20).

Loge aw tura ngon maktub ne da, Luba pa sai tar ngaba ndeji mba kar tɔrɔndu'i, ge mbade ro'i, n njil meikobo ge to me'i ge aw ula'i tarje dang dang mba kar ia ndukun la'i. Na jingaw mba kula bel me'i ge. "Tar ge ban ba njekamaje d'a pa wa, nje kuraje nem, ge dawje ge nange ne; lo ge m'a k'un me'm le da da pa wa. Bole m'aw lo la ge ag, ge lo da dolol ge ag le se di ba a ce do'm ge wa. Ge mba ko nekingaje ge daw a ko ag, ge to ro Jesu ge, Lapia ge maji ya, dolol ge gare godo, ndogo laa, ge kisi kamba sar sar ge no ge dusu lo tub tub le da; i o neje ge a k'ia, lo ge a k'ia me'i kar Krist ande kane. Bel le dawje, ge bel yo da'i ge bere le su ... mba kar n'tore dawje toji ge to njebelyoje da, d'ua roje bere ge (Hebreje 2:14-15). Njilge aw asi are un ndukun la'i ila ge kede kede le da are me'i me'i kedere toge ngoigir meikobo.

5. Makar to da ge njesinga, njekudawje. Mengo, ge wungu, ge tarkenji mbeje o be me daw ge are tar tar karje toji ge ne le da tolna to Ase mba dum do tarkenji ge kun rai ge mba kare ndo kara da a kilaa daga. To may ya mba kare to toge be, kar'i daji Jesu ar'e ore me ge be le me'i ge. "Bisine da arje wungu da si ag." (Lokundagele 45:5). "I'a wungu, ia nesinga, are me'i o ag, a da ne ge kun rai" (Pakose 37:8). "Nesinga to ne mayer, wungu to lelbo, nga na ba a kila karew ge ni wa" (Gusutar 27:4). "I ge toge me kenji ge da wungu ag; mba wungu le to tar kenji ge le mbeje." (Njekilamber 7:9). Bisine da iaje wungu, ge tarkenji daje (Nje ge Kolos 3:8).

Dawje bula sange daw d'ai kodo, wase dalbaba mba kar wungu leje godo ne, n kodo kai jee tel to mah ta lije. To neyel le kondɔ tol (Gudundu 32:33). Dalba kul me nje kaya, n Luba pana Ma ja m'a dalba le si. Jesu pana see: "Njigi daw mari toge da ro'i be." Njigije njeba je le si, Luba pana bole j'or tar do dawje ge d'aw ge si ge tar da; Ne kara n'a kor tar do si ge to kenji tar ge mbade tar le Luba njigi ag. Tarkenji ge kunrai mba kare mese o'm nange le to me daw ge. Gele ge ne ba, Ne n'a kar lapia ge togero to me si ge; bole ja njigi kar lapia ne le kore ew ge si.

6. Li ərə Eve mə ndo ge Eden. Ci məkara, gə məkul, gə ndukasəna gə Luba. Su gə to umā gə oso le da jangə dɔ Adam jee gə Eve Logə Luba unda neje dɔ mangə ne arə məkara ləje gə tɔgəɔ gə Luba; ta ne toro Lucifer. Gə jangə ba su ar ne dɔgɔlɛ gə njang tuji ne kotar ta nā gə Adam gə Eve gə Luba ləje. Jangə lə su gə kara ne le ya; gə məə laa gə to mə njekəm, logə jee d'o togə ngan marjeje j'isi gə dɔləl gə məlom. Jangə to kədərə togə bɛ lə njeyoje be (Padɔ pajɛ 8:6). Ne n'ula tarkənji gə kɔnrɔi mə gə n'tuji ne maji lə njekəm ne n'a da kar təl dəw kara a to. Unda tɔj, ye uji dɔ njetanaje. Tangə ba to ngira ndoo, gə njigi nā əg dɔ nang ne, lo nedaje gə, gə lokulaje gə kəm. Njekulaje lə Luba, njepatarje lə Luba, gə njekulbadje kara nāi gusu əg. May karə d'unda kəm karə dɔ rɔje gə mba kar kula ləje tuji əg dəw gə tar kənji lə su; Lo gə Luba om kulaje bula ji njekula gə laa.

7. Gy (J) odo rwue gə nangə, ngaba n'to nekuji marɛ lə njedamalne. “ Bo lar to ngira nedaje gə kɔnrɔi.” (1 Tim. 6:10). Mə bɛ gə Kongo, ko g je kəm d'osa tawje bula d'arə məje ci nāy nj ba mba rifa. Dəw gə nje damalne le a kasə kun ne laa kar njendooje əg. Ne n'sangə dəw mba kinga neje ne le gə dəw gə tɔgəɔ, wase gə dəw gə tɔgəɔ əg; neje gə nangə ne gə a kwa ɔbɛ bɛr, wase sɔlɔlɔ a kunda. Jesu ja pa pana see: “Arje nekingaje gə si gə nangə ne ur kuɓu əg mbata neje gə nangə ne le ə kwa ɔbɛ bɛr, sɔlɔlɔ kara a kunda, ngaba njebogoje kara d'a mbudu kəm lo mba bogo, ne arje nekingaje gə si gə dara ba ur kuɓu; mba nekinga gə dara le a kwa ɔbɛ bɛr əg nəm, sɔlɔlɔ kara a kunda əg nəm, njebogoje kara d'a mbudu kəm lo bogo əg nəm tɔ: “Mbata lo gə nekinga lə'i to kəne le; lo'e ja tɔ mə'i a to kəne.” (Matthieu 6:19-22). Akan jee gə ngan kɔ jiiŋa tuji mba Akan njigi lar nda gə lar kasə, gə ərje gə lar'ɛ toɓəl yā ngaɓa gə kubuje gə bɔ maji (Josue 7). Judas Iscariot, njeba nja gə Jesu ila kula mba bɔ lar dɛ arə n'un dɔ Mbay laa Nje tɔjɛ ne larkasə, wase larnda ba kɔnrɔi əg, ne bɔ lar gə to mə dəw ba kɔnrɔi. Jingawje, gə jeneje bula bula, gə kuduje kuduje, gə gəl kujije tɔj tuji rɔje, wase tuji ngan kɔjeje mba bɔ lar gə kɔnrɔi gə d'aw ne mba Kinga ne lar gə bo gə tɔgɛ ba; dəw dɔ mbay,

wase kumaŋ naŋ ngɔdɛ kundaje, wase bisije. Bo gɛ mba kinga ne lal taɓɛ da dɛwje arɛ to njetɔldɛwje, wase j'ila ne kula. Bo lar, gɛ damalne to neje gɛ kara ba, to gɛ rifar gɛ tɔgɛ mbang. Gɛ Uji ne dɔ singa dɛw gɛl bekɔ gɛ mba to ne mbay dɔ marjeje, wase singa kinga lar mba kula ne kɛm marjeje ndoo, wase singa kua tar lɛ Luba mɛ gɛ, njekoleje kɛm d'aw gɔlne lo kua dɔ naŋ le tokara ba togɛ kar Luba tɔ. Be ɓa jee j'ila tar dɔ nje gɛ ga mɛ "njemɛndaje" gɛ d'ua go Jesu gɛ majɛ, lal mba kunda riye lo kuado naŋ gɛ kara (Marc 9:38). Jesu pana see: "Aje rɔ si gɛ majɛ dɔ tarkɛnji nenjigi gɛ; mba dɛw a kisi kɛmba mba nekinga ag, lee n'isi dan maji gɛ badagɛ. Kara n'asɛ ag." (Luc 12:15). Oje sorotar lɛ njenekinga gɛ to mbe: "Dɔnang je lɛ njenekinga kara unda kandɛ do ya. Ne m'pa tar mee gɛ m'pana: "M'a da ban wa? Mba lo asɛ karɛ m'unja ko nɛm m'om kɛne ag. Oje, m'pana ne gɛ m'a da ɓa ne: "M'a ci damje nɛm mba tɛl kunji damje gɛ bo ya, m'a mbusu ko nɛm, gɛ nekingaje nɛm kɛne, m'a pa karɛ kɛm nɛm: "kɛm nɛm, nekingaje lɛ'i gɛ ngɛm mbɔr kara bula ya, a to ɓalje bula; u'a kor'i, osa ne, gɛ ay ne da; da rolɛl. Nga Luba paar'ɛ: "Mbɛ! mɛ cil gɛ ne ya d'a korɛ kɛm lɛ'i, neje gɛ i gɔl le, a to kar naŋ wa? A to dɛw kara ba togɛ dɛw gɛ mbusu nekingaje laa dɔ naɗɛ mba tar laa ye ja ba, lal to nejenekinga kar Luba" (Luc 12:17-21). Bole dɛw inga ne nangɛ ne ya i nga ila kɛm laa korɔ le se di ɓa a to mba tar laa wa? (Marc 8:36). Jesu pa arje: "Nɔje rɔ si mba kisi kɛmba lɛ si ag; mba nekusa ta si ag... Kisi kɛm ba tɔy nekusa... Mba neje tɔi gɛ ne le, njembadɛ komɛgɛje ɓa d'aw sangeje. Bɔsije gɛrɛ togɛ sɛ'i awje ndoo'e. Sangeje bekɔ lɛ Luba dɔngɔr da neje gɛ ne le d'a kar si dɔmarɛ gɛ... Mba lo gɛ nekinga lɛ'i to kɛne da; loo'e ja tɔ mɛ'i a to kɛne (Luc 12:22,23,31,34).

8. Su: bɔ njetar dɛgɛrɛje tɔi, gɛ dɛgɛrɛje tɔi to gɛ njekunda kudu kayaje. Ne ɓa to lo pɛpɛ dɔ ɓɛngɛrɛ gɛ. Jesu pana see: "bɔsije ɓa to su nga sɛi njigije da meje gɛ bɔsije njigi. Ne n'to njetɔl dɛw lo kun kudu ne gɛ lɛw ba, ngaba m'pa tar gɛ tɛgɛrɔ ag, mba tar gɛ tɛgɛrɔ godo cɛ gɛ. Bole ngar tar gɛ dɛgɛrɛ pɛpɛ da; m'pa tar laa ne ja, mba ne n'tonje dɛgɛrɛ gɛ bɔ tar gɛ dɛgɛrɛ." (Jean 8:44). Tar gɛ dɛgɛrɛ gɛ

“pədərə” to bəl dəw kara ba to gə tar dægərə gə boy. Tar dægərə gə dəw pa to kəne nəm, tar dægərə gə dəw “unja” to kəne nəm, ngaba tar dægərə gə dəw kara to kəne nəm to. Njeməngɔi to nje tar dægərə, mba me n’un mage polo laa gə njepa tar gə dægərə əg. Njekoməgɔ lə Krist a pa tar gə dægərə əg. “Bole jee j’a pana j’a da saa məkara, ngabo j’aw nja dan londulge da, j’a pa tar gə dægərə, bo j’a da ne gə to gərə əg.” (1 Jean 1:6). “Ceje daga sə’i bisije, njene koje, njetolo toje, njetodəwje, njenepoloje, gə dəw gə njigi da kula tar gə dægərə.” (Lotolcə 22:15). Horo neje gə siri gə Luba ɔsə ngərə le; “Tar naji gə lo’e əg, gə tar dægərə gə kəne.”

9. Ng ndər ng ta toro tarkənji mə dəw gə. Mə ndaji gə ne le, n’to ndul bidi bidi, nkunraɪ, d’ua cə gə ne, ngaba lal əg ləngə bi dəw gə lə kayaje gə aw gə kede kede gə ngərə kəmee to, n’aw gər gər, n’asə mba gərə ne dəje əg. Tarkənji gə kunraɪ ne le, ndoje kəm to dəng, ndoje kəm to da aw wur wur. Bole negə kar kərə ne tar do dəw gə da; ne n’ila ne tar ba do dəw gə; nga bo ne gə kar kila ne tar do dəw gə da; ne n’ərə ne tar ba do dəw gə. “Njil pa tar kede to gə do ndoje gə gugu da; dəwje gə kəm d’a mbadə koməgə mba to kulaje nədə gə njilje gə to nje kərə dəwje, gə nendooje lə su, dəw məngɔi lə nje netujije gə tar dægərə gə ndaji kaya to tar kənji gəjee...” (1 Tim 4:1-2). Dɔbəngərəje letogo gə tar kənji gə kunraɪ (Hebrəje 10:22), to dəw karaba to gə ngawlar gə d’ula pər gə ta yegəyegə kəne.

10. Kəm Luba o neje tɔi gə aw nday do bəngərə gə. Ne kara gə a kia ruw’ɛ ta kəme’e gə to kundu pərje le godo; be ba Ne n’o tarkənji gə to lookiagə, gə neje dɔbəngərə uji mba da. (Mə ndaji gə ne le, kəm to dəw kara ba to gə ne ngɔ nɔ dəwa tuji).

11. Ndoje gə nje nj gə to pər mbər bəngərə gə le ta toro njigi lə Luba gə gugu dɔbəngərə gə njekaya. To to gərə to gə Luba ɔsə kaya ngərə; ne Njigi si, ngaba njigi kwui le njekaya əg. To tar laa kar n’tərə njiwue bo n’isi kəm ba. Jesu de aji njekayaje (Luc 15:10). Do ləl gə bo to dara mba njekaya kara gə o mee gə. Ndoje gə nj nj gə to pər pa ar si dəw kara

ba toge mese Jesu Krist, “Ngon bade le Luba ge ore kaya do nange ne.” (Jean 1:29).

12. Umā ta toro Tar le Luba. Luba njigi mba pa tar ge jingaw, ge jene ge nekodo ge kaya oje mba d’enji tar do roje ge, kar ndogo ge njigi le Luba ande dɔbɔngɔreje ge.

13. Dərnda (Dərnda) to nekuji mare le Njilmenda, Njil tar ge togero ge ɔ do Kaya, ge ne ge donaje, ge gangetar. Njilmenda ce me daw ge ne ar daga. Mba lo ge Kaya ɔ be kene le, Njilmenda a to kene ag. Bole nendaji dɔbɔngɔre ge ne le to ka’i da, to tar le’i kar’i no bar Mbaybe. C dɔbɔngɔre’i ar’e mba kar lokare ge to Tar laa ando kene. “O me’i ge Jesu da a Kinga kaji” Luba njigi tɔltakula’e, N’uji mba mbel dɔbɔngɔre’i ge mba kar’i dɔbɔngɔre ge sigi; ge Njil ge sigi isi kene. Ndaji ge tabogere gojo tuji ne ge ne le.

TA BEGERE GE JO

Ndaji ne ge ne le ta toro dɔbɔngɔre ge tor ndu’a, ge un kudu sangə Luba. Umā ua kia ge boy, ge to Tar le Luba ge to kem ba ge singa’a ade hiw hiw toge kia ge boy ge ce jo, ge unja ne uru key pei pei kay kem, ge njil, singa, ge udu; ngangə tar do neda ge tarkenji dɔbɔngɔre (Hebreje 4:12). “Dawje d’a kwui gol kara ba da; d’a gangə tar dojee ge...” Be ba tar le Luba ole me daw toge “Neko ga doji kaya to yo.” Njekaya, ge daw ge o me’e ge ag le d’a kɔmje dan per ge ɔ bilim bilim ge per bunda be.

Umā ua kado ji’a ge kara. Ye le ole me njekaya toge jeje j’a kwui tɔi. Daro si ge j’a njigi ya, j’ula kubu, j’are ne osa, ngaba j’a de j’ar basə; j’a bor’e pedə pedə mba kar inga neje aw ndo’e le a kwui, a ndum kuji koreje, ne kemje ge si, ge njil sije le d’a to kem ba sar sar ge no le, d’a kuba bus ndo kara lo gangə tar ge Luba.

Jee j’o lo ge ne njekaya un kudu kotar le Luba da, ce me’e are njigi le Luba. Njilmenda un kudu ndogo me’e ge kaya ɔ be kene. Lokare le Luba ande me kai ge laa, tɔbe lon dul.

2. BENGRE KAYA GE AW SANGE KAJI

Daje dang dang ge ta toro kayaje le ce d'aji. Gele ge ne ba, i ge njetura maktub ge ne ia daw are Jesu ge to lokare ge nange ne ande mai ge, mba kar londulje, ge kula daje ce d'aji daw kara ba toge ndaji ge ne le. Jesu pana sa: "M'to Lokare ge nange ne, daw ge ua go'mda; a nja dan londul ge agi ne n'a kaw ge lokare ge kar kisi kem ba." (Jean 8:12). Ndo kara ba i a kase tade londul mai ge singa'i ag nem, ge kemkar le'i, wase kar dawje ge dang ag. Daw to nj ba, ge dogole da, ge tar ge tgero ge a tuba ne londulje le maji kar are lo kar ande mai ge, mba londulje le to kaya dasije Nay ge ng ndar ng je ndogo d'are j'o ne lo londul ge ya; ne lo ge kar uba; londul ge, ge lokare ge to puduru le j r pa. "Jesu to kar ne da ge gade gade." Loge Mbaife ande mai kai ge Jerusalem le, n'tuba dawje tji ge d'aw dade manceje, badaje, ge derje, nto dabereraje, ge mbel lar leje, m'pana: "Kai lem le d'a bar'e kai da tamajije, ne sai deje ge lo le njeboje. (Matthieu 21:13).

Mai le to lokua Luba mage; kai laa. Ne njigi mba kisi kone, kar mande, ge mba kar lokare laa, ge njigi laa, ge dolol laa dusu tub. Jesu de do nange ne mba k'ore kaya ba do si ge ag, Ne nee n'ore si gel singa munge la kaya. "Bole Ngon ore si nam da; sai a toje nje kisi ge dasije. (Jean 8:36).

TA BEGERE GE MUNDA

Nendaji ge ne tuji mai daw ge nje kaya ge tere ndu'a toge tgero. Bisine da ngere kayaje bula ge tobeli aldolo ge n'a, ge ye ba Jesu wui ne do kage dese ge. Loge ne n'o uma ge nje tar la Luba tje do kage dese le da; benger'e ci mbidi, are n'tore ndu'a ge ngaw mee mba kayaje bula ge n'a; benger'e inga meko. Loge ne n'gere njigi ge boy ge Luba tuji daw gele Jesu Krist da; njigi ne le ande dabenger'e ge, are n'un kudu gere toge Jesu Krist Ngon la Luba, de ore kayaje laa, mba ne n'to singa n'wui ne tor'e ge do kagege n'dol ua jwe."

Ge mba to ge to Jesu, d'ula kun jwue ge, ngaba bere ji'a ge gol'e ge ngaw lar, n'wui do kage dese ge mba kayaje la si

3

3. TA BEGERE GE MUNDA

le, tuji ne gə sigi gə daga, arə ngadə gə njekaya gə tɔrə ndu'a, arə dɔbɛngɛrɛ, gə kəm laa isa pug pug. Logə n'tura Maktub lə Luba; ne n'asə ko rwu'ɛ kəne togə ne kokəm; ngaba n'gərə gə ndɔje kara kara tɔi togə n'ar əw gə Luba, ngaba n'gərə togə gɔl kəndə ɓa n'al dɔ ndukun lə Luba wa. Luba tɔj'ɛ mekɔ laa gə me'e gə kəi; logə nc me'e n'ar Luba gə man nɔ, nɔ gə adə. Cɛ gə mbagə da, Jesu de rwu'ɛ gə. Njigi, gə melɔm lə Luba dusu me'e tub logə n'un kudu gərə togə məsə Jesu Krist, Ngon lə Luba togo kaya lə si (1 Jean 1:7). Luba isi dɛbɛ ba gə nje gə urje ci mbidi, ngaba n'aji nje gə njilje isa (Pakɔsə 34:19). Maktub lə Luba pa tar logə dang pana: "oje nje gə da ɓa m'a kila kəm dɔje gəwa. Dɔ dɛw gə tɛbɛ, gə njil'e unda ndɔɛ, gə ɓɛl tar ləm." (Esaie 66:2). Njilmenda tɔj'ɛ tar je lə Jesu jan jan: "Ngon'um gə jingaw, ngon'um gə Jene, aw gə lapia; kayaje gə da le tar'ɛ ɔrə dɔ'i gə." Ndɔje tɔi kəm'i togə dɔ kagə dəsə gə i o məsə Jesu ula kəne, un mɛ'i togə ne ne le to mba tar lə'i gə kar'i, nekodo kaya gə uwɛ le, un kudu kɔɛ jwu'ɛgəpɛl pɛl, mbata Jesu ja ta newunguje gə ne gə kədərə dɔ si gə. N'o togə ne d'arɛ do mba kayaje lə si; gangə dana mba ne da gə kunraɪ lə si." Luba arə n'ta ne da kunraije lə si tɔi (Esaie 53).

Me'e gə kede ua yoro arə londul kəne bidi bidi le; ndogo lə Njilmenda to kəne nga; ngaba togo arɛ nda kat kat togə kuji be, dɛw məsə Jesu gə (Esaie 1:18). Njilmenda ya tuji tarnəji lə si arə tarkənjisito togə j'a to nganje lə Luba (Rom. 8:16). Bisine da to tar gə tɔgərə togə dɛw gə un me'e arə Mbaidɔmbaije Jesu da a kwui ag; ne a kisi gə tɛbɛ gə ndɔ gə ndɔ." Mbata məsə uga dɔ si, tar kaya ɔrə dɔ si gə mba nekin ga memaji laa (Eph. 1:7). Mal da kayaje gə darɔ j'ia lo d'arɛ ɓo gə boi karə kisi kəm ba mba Luba, gə mba da kula karə Luba, "Ne gə njigi si dɔngɔr. N'ia mba njigi dɔnangə, gə neje gə to kəne, ne njigi Luba gə neje lə Luba nga bisine.

Mə ndaji ne gə ne le, daje gə to nekuji marɛ lə kayaje ce dɔbɛngərə dɛw gə ne le gə daga; lal ag, su njigi mba ce lotogə laa gə ləw le ag, n'a logə gugu, n'unda me'e mba tɛl de kəne gɔl kərə ɓi. Gəle gə ne ɓa Mbaibe Jesu ndəji si mba kar si j'isi kəm bā mba da tamaji mba kɔsə su rɔsi gə ngərəng.

TA BƏGƏRƏ GƏ SƏ

Ndaji gə ne le tuji nje tamə Krist gə inga melom gə tögəro, gə nekuga də, gə nepolo lə Mbaifə, gə Njekaji si Jesu Krist gə cəsə gəji rwu'ε gə neje gə dang əg; ne gə kagə dəsə lə Mbaifə Jesu Krist gə dəw laa da, d'ar də nange kagə dəsə gə dəw kara ba togə ne n'a ne gə nange.

Jesu wui də kagə dəsə mba kar dəw laa da, je'e j'a kwui ne mə kayaje gə, mba kisi ne kəm ba mba ne da gə gadə gadə (1 Pierre 2:24). Njekoməgə lə Krist gə dar'ε kar kagə mba də nange. Galates 5:16 un ndu arə si mba kar j'a nja go dəw gə lə Njil mba da negə uji də darə əg; ngaba Galates 5:25 "Bole je'e j'isi kəm ba mba Njil da; j'a nja dəw gə lə Njil ba."

Mə ndaji ne gə ne le, je'e j'o lo gə tə Jesu kəne, lo gə tərə kubu rwu'ε gə. Je'e j'a ko kunda gə kunda, gə neməyer gə d'ε, mba gangə tar gə arə si mələm oso jwu'ε gə. Mbəsərε nange mba kayaje lə si Herode gə dəwje laa kogo'e, ngaba d'ula ngisi kubu lo gə kunda gə nday kəbə, ngaba d'unji jogə kun d'ula jwu'ε gə, lal kula jogə larnda jwu'ε gə. Dəjikol'ε d'ula twa togə kəne, lal kagə mbai, d'əsə məkəjije nə gə kogo'e pana: "Lapia, Mbai gə juifje" Cifi yoro kəm'e gə logə d'ərə twa togə j'ia gə da; kunda jwu'ε. Lo gə d'ula kəm'e ndoo togə be da, d'aw saa mba dar'ε kar kagə gə.

Njekoməgəje bula d'un ri Krist d'unda dəje gə kunda ba, je'e da tamaji mə Eglise je, gə da məkara, d'əsə paje ya, ne je'e d'ar Njekajije gə ndəje təi mba neda məyerje leje. "Je'e gə pana: Mbai Mbai le d'a k'andə təi mə Bəkə gə dara əg, ne dəw gə da mənəjigi lə Boi gə dara ba a k'andə." (Mat 7:21-27).

Mə ndaji ne gə kara ne ya j'inga bəl lar lə Judas gə un də MBaifə Jesu ndogo'e mba ngan lar gə dəgəmundə, mba bə lar ta me'e pəl pəl, udu tar kənji laa. Askarje d'ua Jesu cil gə cu'ε gə ngaw lar Je'e da kur ba d'əsə ne kubu laa mbay, da ne gə Maktub lə Luba ila mbərə. "Je'e kai nə kubu laa, d'əsə ne nə mbay." Tərə neje təi rə Jesu gə, bī E j'ila, pana: "Je'e

4

4. DARE'M KAR KAGE GE KRIST

j'a njigi dɛw ne kar ɔ do si aɔ.

Dɛwje tɔi njigi kinga ndutɔr lɛ Luba, nji, gɛ kar, ne je'e njigi mba kula doje nɔ kɔbe gɛ kara ba lɛ Luba le aɔ. Dɛwje gɛ kɛm d'aw kɛne, gɛrɛ Luba do ndo gɛ ne gɛ kɛdɛrɛ, wase kar gɛ nekunda mɛ lɛje godo ba gɛrɔ Luba kɛne. Askarje d'ɔrɛ kar'ɛ gɛ ninga da, gɛ "tɔgɛ ba ba man gɛ mɛsɛ cɛ kɛne." Nam ba mba kar kurɔ nɔ da, Pierre maji tar ɔrɛ ne rwu'ɛ rɔ Jesu gɛ asɛ gɔl munda nɔ gɔl ngonmandɛ gɛ to ngon njekisi. Ne bɛl da ne n'tɔrɛ ndu'a nɔ bugudu bugudu. Se tɔrɛje ndu si arɛje Jesu gɛ tarje gɛ ta si gɛ, gɛ nedɛ sije ya wa. Wase dɔkul da si nɔ gɔl dɛwje gɛ wa "Gɛ le gɛ ne ba, dɛw gɛ da da ba tɔrɛ ndu'a a'm ta dɛwje gɛ da; Mɔ kara M'a tɔrɛ ndu'm jwue gɛ nɔ gɔl Bɔ'mje gɛ isi dara." (Matthieu 10:32-33).

Jesu pa ya cibi" "Dɛw gɛ un kagɛ dɛsɛ laa nja ne go'm gɛ aɔ le; to kamɔ gɛ tɔgɛrɔ aɔ." (Mat. 10:38). Njɛnɔ karje gɛ d'ar do Mbal gɛ to Jesu Krist!

Ne n'to mbal gɛ bal gɛ bal
Luba, logɛ bɛngɛrɛ'm unda ndɔlɛ,
To gɛ lo kia rɔ lɛ'm
Gɛ Luba a'm mɛ pagɛm gɛ.
Mbal lɛ'm, singa mɔngɛ'm,
Lo ta do'm
Lo nja lɛ'm dan nemɛkɔ gɛ
To Jesu, Njekaga do'm.

TA BɛGɛRɛ Gɛ MI

O mɛ nje kaya gɛ d'ajɛ, togo mee d'arɛ arɛ ngadɛ ngadɛ gɛ dɛw gɛ lɛ mɛmay, gɛ ko kɛmtondo gɛ boi lɛ Luba. Mɛ gɛ ne le, tɛl to kɛi lɛ Luba gɛ tɔgɛrɔ, lo to lɛ Luba gɛ Bo, gɛ Ngon, gɛ Njilmɛnda gɛ ndukun Mbaibɛ Jesu Krist: "Dɛw gɛ njigi'm da a ngɛm tar lɛ'm, Bɔmje a njig'e; jee j'a de rwue gɛ, mba da kɛi lɛ si me gɛ (Jean 14:23). Dɛw gɛ lɛ Jesu Krist Luba ɔsɛ ne gaji dɛw, tɔrɛndu, ngaba ndɛji ne dɛw to.

5. TA BEGERE GE MI

Mə gə ne le bisine to kar Luba. Tuḃa kaya kəne. Gə mba kar daje gəsu ɔ ɔje, su gə bɔ tar gə dəgərəje ɓa to kəne da; jee j'o Njilmənda gə to Njil Tar gə Təggərɔ ɓa kəne. Mə gə ne le to nɔ ngɔ lə darɔ kede, ɓisi ne da təl to kagə gə maji gə andə kandə kullom – nemaji – məkun – kilamə – mənuiji. Njil gə to: Njigi – dɔləl – lapia – kilakuji gə neje gə kəm, gə ləl Luba, gə dəwje tɔ. Ne n'to kagə gə tɔgərɔ, gə to MBaiḃe lə si Jesu Krist, kagə gə ne le andə kandə. Ne gə ia rwuɛ go kəndə kagə gə bula ne le, to nɔj gə nɔj mə Krist gə, ndukunje laa kara nɔj saa tɔ (Jean 15:1-10). Mba Njilmənda gə duse tub, gə kula gə d'ula jwu'ɛ man gə Njilmənda le; ne n'aw gə singa mba dum darɔ gə ɓoje laa, gə mba dar darɔ gə ləw kar kagə gə. Ne n'isi kəm ba mba ko ne ba ɔg nəm, mba ko tar ba ɔg nəm, wase gə mba kua ne gə ji ba ɔg nəm tɔ; ne gə mba koməgə, mbata koməgə gə Jesu Krist ɓa to cəɗɗə dɔ gə nangə ne. Ne n'isi kəm ba mba nekun da mə gə tɔgərɔ, gə kəmba, gə singa rɔnduba gə təl de lə MBaiḃe lə si Jesu Krist. Ne nusi kəm ba dan njigi gə lə Luba gə to Sar sar gə nɔ.

“Rɔləl a to mba dəwje gə meje nda; mba jee d'a ko Luba.” (Matthieu 5:8). MBai David gərə togə dɔ gə bo da to mə ne gə ya; lo gə n'gərə togə nekingaje laa bula ya, wase cəɗɗə gə n'cəɗɗə njeɓaje laa gə daga dɔ: ngərə togə neje lal mee da, n'a tamay togə be: “O Luba, da mə'm arɛ nda, təl turu njil'm arɛ to gə majɛ.” (Pakosə 51:12). Dəw kara kara asə togo mee ye ja ɔg; dəw kara kara asə da mee karɛ arɛ ɔg. Tərəndu nɔ gɔl Luba gə tɔgərɔ togo David dəji ne Luba mba kar arɛ mə gə sigi lə le ɓa kəm da. Luba njigi da nɛ gə sigi rɔ si gə. Gə mba ci ta kubu gə ngisi mbid mbid mba ne da gə dana gadə gadə lə si, wase gə mba ndukun gə ba le ɓa a təl mə si gə kəi lə Luba ɔg. Luba dəji laa gə si mba n'un ndukun gə maji m'pana: “M'a sagə man gə arɛ ngadə ngadə dɔ si gə da, səi a karəje ngadə ngadə. M'a togo yoro lə si, gə nepoloje lə si, m'a kar si mə gə sigi, ngaba m'a kila njil gə sigi mə si gə; m'a kərə mbal gə to mə si gə, mba kar si mə kar darɔ. M'a kar si njil nəm to mə si gə mba da kar njaje go ndukunje gə nəm, gə a daje godondu'mje.” (Ezekiel 36:25-27). Ye ɓa to netuji lə Maktub gə sigi gə Luba tɔ nɔde

gə məsə ngone, Jesu Krist.

Mə ndaji gə ne le jee j'ə omə gə təl ce kəne. Nga oməje gə nda le jee d'a to nğanje lo kisije gə dəwje gə d'a kua nduba kisi kəm ba sar sar gə nɔ, d'a kun ndu karje d'ula ngaləg gugu ne dɔ nje gə bəl Luba. (Pakosə 34:8; 91:11,12; Daniel 6:22; Mat 2:13; Actes 5:19; 12:7-10).

Su kara tuji rwuε pay pay mə ndaji gə ne. Ne n'ar dəbə ba mba nga lo mba kinga dəw təl kaw lo Cwu'e gə kede. Gəle gə ne ba Njekula mbusu ne si mba kar si j'isi kəm ba mba tamay mbata "njeba lə si gə su le gugu si kər kər, nɔ togə tubj, sangə loo se nə ba n'a kusa wa." (1 Pierre 5:8). Ndəje bula n'turu rwuε gə omə gə nda gə to lokarə, n'ərə njekoməgəje gə d'unda singaje dɔ marε gə əg, dəw gə lə bə neje gə nangə ne. Njegusu gə to bəl le arə njekoməgəje gə tɔgərɔ horo marjeje gə. Le be ya kara, logə j'ila karəw gə su da, n'a kəi si kaw əw. (Jacques 4:7).

TA BƏGƏRƏ GƏ MISA

Ye ba to netuji mekɔ gə dəw kara: Kəm'e gə kara udu, mba nee n'un kudu cifi dɔ mekun gə laa, lo gə kəm'e gə kara o lo ndə mbokarεgə, mba neje gə nangə ne. Lokarə gə me'e gə təl ndul, arə me'e gə n'un mba kinga ne mekɔ gə Krist, dəw o əg nga. Nekərəje gə n'asə mba kua jingaw kəne əg nga guge'e mbug arə n'oso ne. Kondu Luba gə maji ne le, n'uba n'ia; da n'un kudu ko tar nekərəje gə njekərə dəwje unda nu gə. A lal əg, n'a kaw kəi lə Luba ya bi, ne n'ia njigi lə nangə ne gəl tar kua Luba mə gə, nga njigi lə Luba kul me'e gə. Njil'e kay rwuε gə tarkənji dəg dəg. N'un kudu kɔm nandə gə nangə ne nəm, ngaba n'a rwuε togə njigi Luba me'e gə bi, nendogo kar negərə gə mə gə le ui si. N'un kagə dəsə laa gə dɔləl əg nga, kagə dəsə ne le təl to nendogo gə uay gə ne njigi əg. Koməgə laa aw gə yo, gəne, ne n'ia mba da mekara gə Luba dəw tamay gə, n'oso dan ko ne gə ne əg, mba dɔbəngərə; n'ia dəw gə aw me'e gə nj nj n'arə njekərə dəwje. N'ua kura gə dəwje gə nangə ne ba ya, n'unda nuji lə njekoməgəje gə tɔgərɔ.

6. ME NĒKERE GE KAI DANA

Njil əl “paon” gə tuji kəsəɾɔ, sɔngə dəw mba kəndə. Njekoməgə togə be le me'e ui mba gərə togə n'inga kəji mba memay ya dɔngɔ də, ntəl n'to njetamə Krist gə nje kəsə rwuɛ. Kay kodo mbə ɓa unda ta dəw kəy mba kəndə jwuɛ gə. Ne gə be le a kun kude lal mba kar'i gərə ngadə ngadə, togə nekuji marɛ: lo gə n'ua banja gə dəw je gə dɔ nangə ne n'aw ne lo ndamje gə dɔkul, wase ɓəl dɛ mba karjo'e gə dəw gə tɔgəɾɔ ɔg, wase gə nje dəm ɔg. Lo'e gə ne da su pa mbi'a gə pana ye gəne ɓa a tuji mekun laa ɔg. Tarkənji gə ɓo neje gə nangə ne kar darɔ ce nga. A lal ɔg n'a kun kudu pa tar ndamje gə kəm pa ɔg, n'a kaw lo ndam gə boi boi, loje gə uji ɓo gə darɔ ɓa n'a kaw kəne, njekəmba tɔje togə to neda dəw, ngaba “da kaya gɔl kara ba le to da kaya ɔg.”

Tɔgəɾɔ ya, jee j'a kasə ɔg, lo gə əlje gəmu gə kar njeda neje gə kunraɪ. gə tarkənji gə ua yoro d'uba bagə dɔ si gə, ɓo le j'iaje j'ara j'isi mə si gə, wase da kəy mə si gə, j'ila kaw tɔ neje gə kuraj da, tar a kua dɔ si. Bole j'ula ngon ji si j'arə su da, n'a lal mba kua ji si ya tɔi ɔg, mba ndɔr kəm, gə njil mba kaw ne dan pər gə a to sar gə nɔ. Gəle gə ne ɓa Luba ndəji si ɓolong mba kar si j'ai ɓoje gə uji dɔ kaw basə gə si, gə mba kar j'a ndam gə kaya gə a ce gə dəw gə dang dang le ɔg. To maji mba kaj gə rɔ Jesu gə to Njekaji dəwje, Njetədəɔ.

Nendaji dəw gə d'ɔsɛ gə ninga dɔbəngərə gə ne le tuji njekogo dəwje gə ndɔje to ndɔkɔl. N'ɔsə dɔbəngərə njeta mə Kristje, cibi mə'i tɔ jo da a kasə mba cəɔdɔ dɔje gə togə be le ɔg. Njekoməgə togə be ɓəl dəwje ɓa ya unda Luba. ɓəl lə “d'a pa ban nga wa” gə ne gə dəwje d'a da ɓa tɛle gə ɓərə lə dəwje arə n'aw ne əw gə Luba. Kənji tar gə kunraɪ, gə wungu tuji dɔje lo gə kənji tar, gə kila kasə ɓɛgɛ mə si d'əndə kəne. Li gə toɓəl, gə damə ce daga da, neje gə kəm ce bud bud, wase lo gə jee cəɔdɔ si dɔ lal mba kar j'a gərə rɔ si, j'ɔrə ta dəw j'ila tagə j'arə məyer, gə kəsə rɔ.

K'ia dəw karə ɓo lar ɔndə mə si gə le ɔ ɔg; ɓolejee j'o tar ndəji MBaiɓe lə si Jesu pana: “Isije kəmba, dajə tamay mba kar si osoje ne dan nekərə gə ɔg.” (Mathieu 26:41; 1 Cor.

10:12) pa arə si: “Be ɓa, dəw gə gərə togə n’ar tar da, maji kar unda kəm kar dɔ rwuɛ gə mba ce koso” Odoje nedɔ je lə Luba ɔmje rɔ si gə mba kua ga dɔ ne gə njegusu gə su (Eph. 6:11-18).

TA BĒGĒRĒ GĒ SIRI

Nendaji gə ne le tuji mə gə əngə. Dəw gə ne le kəm’e unja, ngaba n̄a nenuji lə Luba, Njilmenda n̄ai saa, n̄e ntəl n’īa d̄əw gə maji nele. Cibi nendaji gə ne le tuji d̄əw gə ndɔ kara ɓa t̄ərə ndu’a ̄ag n̄əm, ngaba īa rwuɛ yagə arə Luba ̄ag. Pa tar gə maji lə Luba d’ar̄e n’o ya, ngaba t̄əgə ḡele k̄od̄e k̄od̄e ya n̄əm t̄ɔ. N’to d̄əw gə njeməkəd̄ərə gə Luba pa saa tar ya; n̄e n’aj̄i kun d̄a n’uru ngar gə, nar rwuɛ mba ce ya; n̄e n’as̄ə ̄ag.

Jesu gə Darwuɛ pa tar dɔ njekom̄əgə əngə mə Luk 11:24-26 pana: “Lo gə njil gə kunr̄aj̄ ce mə d̄əw gə d̄a aw loje gə ɓara mba s̄anḡə lo kuak̄ɔr. Lo gə n’inga lo kuak̄ɔr le ̄ag d̄a n’pana: “m’a t̄əl kaw k̄əy n̄əm gə m’ce k̄əne, lo gə n’t̄əl ne d̄a n’o togə lo le d’unda d’ar̄e arə ngad̄ə ngad̄ə, ngaba d’ɛ d’ar m̄and̄ə p̄əd̄ə p̄əd̄ə. N’t̄əl n̄aw ne gə njilje gə njem̄eȳrje gə t̄c̄uɛ ne siri. J̄ee d’and̄ə mə k̄əy gə ne le j’isi k̄əne d’ar̄ə kunr̄aj̄ gə d̄əw t̄oy ye gə kede. — 2 Pierre 2:22 pana; “ne gə ce d̄ɔje gə to ne gə Gusutar kara pana: bisi t̄əl ɔ t̄ɔm l̄aa, b̄ərə ndogo man nam ɓa t̄əl ula rwuɛ b̄ɔrɔ gə.”

Lo tura Maktub lə Luba gə ne tuji si mə gə əngə, gə njekaya gə mbad̄ə t̄ɔr̄ndu’a ar̄e arə ngad̄ə. Kaya, gə singa m̄onḡə l̄aa gə to nek̄ərə t̄əl d̄e mə d̄əw gə be le. Ngonu ya kara tuji ndɔje gə k̄əm ne je gə to mee gə. Njilmenda gə tuji d̄ər̄nda ne le ɔs̄ə lo ce aw. Mbata kaya, gə Njilmenda d’as̄ə to n̄ad̄ə ̄ag. D̄ɔɓ̄ənḡərə d̄əw a t̄o k̄əy lə Luba, ngaba a t̄əl to lo kula ḡənḡr̄ə lə su ̄ag. ɔm̄a gə ta toro Tar lə Luba le kara c̄ə gə wungu t̄ɔ, a lo gə gugu, unda mee togə d̄əw gə ne le a t̄ərə ndu’a d̄əw kara togə ngonkuji njenekinga. Luk 15:16-18: “Ne njigi mba kus̄a ne kus̄a lə b̄ərəje, n̄e d̄əw kara ya kara ar̄’ɛ ̄ag N’ən̄ji tar dɔ darwuɛ gə n’pana:... “M’a k̄i kaw r̄ɔ b̄oi gə pa kar̄’ɛ pana.” Boi, m’na kaya m’ɔs̄ə ne dara nḡən̄r̄ə n̄əm, i kara m’ɔsi ne nḡən̄r̄ə n̄əm t̄ɔ, m’as̄ə kar’i o’m gə ngon’i ̄ag.

7

7. MƏ KƏDƏRƏ GƏ DƏM GUGU

Lo gə bɔ ngonje o togə ngon'e tərndu'a togə be da; n'orə tar jwue gə, n'ua gə rwue gə.

Nga mə ndaji gə ne le, njetərndu gə tögəɔ godo kəne, dəw gə ne le un rwue togə tögəɔ arə Luba əg, ne n'sangə məkosopɔ laa. Nɔ gɔl Jesu gə əg. Tarkənji gə me gə nodo kudu kudu, n'cibi, (mbia pa ndal). Mbia to ya, nga n'o ndu Jesu əg. Kəme'e to ya, nga n'asə ko kɔ bua pər c cə tadə nu gə le əg. Dɔ kul dɛ mba kaya gə n'ula rwue kəne mbiriri əg. Su ɔ bə me'e gə, isi ng nd mbay gə laa. Dəw gə be le, d'a kila kuji jwuegə bi, wase d'a ko, e gə ngon lə Luba, dəw kara ba togə dɔbarə gə nda "nga me'e gə kəy dusu gə singa dəwje gə ui, gɔ neje dang dang gə ua yoro." (Matthieu 23:27).

Bɔ tar gə dəgərə ta toro Njil tar gə tögəɔ. Da gə kara, kaya gə kara aw gə su gə dɔngɔ, gə njil gə ua yoro gə ta mə dəw gə ne le. N'sangə dəw mba kər rwue ji nje mbiri dəwje gə; nga jee cʉ gə ngawlar. "Dəw gə al dɔ torondu lə Moise da, a kui lal memaji gə go tarnəji lə dəwje jo, wase munda; sə'i ənjiije togə ban dɔ tar gangə a kua dɔ dəw gə tuba Ngon lə Luba gə gɔlɛ nangə, dəw gə a ko gə ne əg məsə ko ne togə ne d'arə arə ngadə ngadə, gə dəw gə təji Njil. Memaji le se tar gə ban a kua jwue wa? (Hebreux 10:28-29; tura 2 Pierre 2:1-14).

Bole ndaji gə ne le ta na gə mə'i da, njekura nəm, nɔ bar Luba gə tögə gə mə'i tɔi. Ne n'asə ngaba njigi kar me'e osopɔ dɔ kayaje; bole dɛ rwue gə njil dəji mə koso pɔ gə tögəɔ. Dɛ rwue gə dəw kara ba togə njebənji gə dɛ rɔ Jesu gə pana: "Bole njigi da, a kasə da'm karə'm m'arə ngadə ngadə" (Marc 1:40-41). Nga bole da mə kədərə gə kede da, bole njigi londul unda lokarə da, nekunda mə lə'i gə ne gə a laa sə'i a godo, mba i njigi yo unda kəji, "mbata nekuga dɔii kaya le to yo. (Rom. 6:23).

TA BEGƏRƏ GƏ JINAIJO

Lo gə ne le jee j'o yo gə aw dɛ dɔ njedəm gə njekaya gə

8. DUDU NDO LE NJEKAYA

j'ila bara, gə nunā ɓa mba tərnduje. Bole darɔje dusu gə ne kunrāi ɗa; nijije isa ɗeɓe ɗeɓe mba yo gə aw ɗe. Njil yo ar ɗɔje gə, Ne ɗa rɔlɔlje lə kaya le unda nangə nga, ɗa ne n'ar ta nekoga gə toɓeɗo lə kaya. Neməkɔ, gəlo kokɔ ne ta rwue ar n'təl n'o toge kula nuji laa gə Luba le godo. Lo gə njigi mba ɗa tamay kara, n'asə nuji naɗe gə Luba aɓ; Luba gə n'o'e gə ne aɓ asə ndo bula. "Kumareje" gə ləw ɓel mba ɗe jwue gə, nga tar kula jingaw mə naɗe gə pa kara laa saa aɓ nəm tɔ. Nekingaje laa gə a lal aɓ, n'inga gə ɗəw gə kunrāi le ka a kasə mba kila ndo ɗo mare gə k'are aɓ nəm, a kasə kaji kəm la aɓ nəm, ngaba a k'are məkul lɔm aɓ nəm tɔ. N'o toge ɗəw gə n'a k'ore ne kəm'e ndəng ɗo Luba le godo, mbata njekəmba ɔge ɗəw.

Neje tɔj gə njigi kede, gə neje tɔj gə ne n'isi kəm ba, təl to nekogo ba nga, ngaba 'Njekule" gə dana aɓ le kara, a k'asə mba laa saa aɓ nga. Ne n'un kudu kənji toge toɓel ya mba koso məji Luba gə isi kəm ba. (Hebreux 10:31).

Ne n'ənji toge n'asə ɓol tar laa ndo kara gə Luba ndo gə n'a to ɗocera yo gə; mba ta ɓisine ɗa n'o gə tar gə ɗogugu ba nga. ɗəwe bula d'wui yo gə bus ba, lal mba saɓgə Luba ɗo cera yo gə. Tomay ya mba saɓgə Luba ɗo ndo gə d'a kinga ne. Mə ndaji ne gə si le; njekaya gə inga yo mba mbadə gə mbadə məmay, gə njigi lə Luba ɗo ndo gə n'aw ne gə jwue tar le; ɓisine ɗa tar kula jingaw mə naɗe, gə tar kaji lə Luba le n'oagnga. Tar lə njegangə tar jwue nga n'o ɓo; n'o kar njekaje aɓ nga. Njekaje le pana: " ɗɔje rɔ'm gə nan, səi gə kugu ua si; awje dan pər gə ɗ sar sar gə nɔ gə 'gɔl mba su gə umaje laa!" (Mathieu 25:41). "Gɔl mba kar ɗəwe d'a kui gɔl kara ba, go, e gə ɗa, tar ɓangə nga a ɗe ɗɔje gə. (Hébreux 9:27).

TA BƏGERE GƏ JINAİKARA

Ndaji ne gə ne le ɗa tuji njekoməge Krist gə tədə ɗo dan pər gə lə nenaje, gə nekəreje gə. Nekəreje inga gə ɗəwe dang dang ja; ne n'ua ga, n'unda singa ɗo mare gə sar kar tɔl cə, ntədə ɗo ɗəw gə lə Jesu Krist. Ne n'ore kəm'e ndəng ɗo

Jesu gə to MBay gə uji dɔ mekun. (Hebreux 12:1,2), Nekodo gə dada, gə kaya gə gugu jwue mbug gə tɔ gə ba le n'ɔsə rəw, n'ai ngɔdə gə kua jingaw dɔ rɔ gə mə kula gə d'ɔrə cɛ d'ar'ɛ.

Su gə dəwje laa dusu mə njekoməgə, nɔ ngon lə Luba ba gə nangə mba k'ɔrɛ dəw gə gə gadə gadə gə. Kɔsə rɔ, ɓo lar, kənji tar lə su gə uji dɔ loto gə kunraj, gə neje bula gə togə be le to kəne.

Koro kara ta toro makɔr, mbata tar tar kaya turu rwue gə dəwje dang dang, ia rwue gə dəwje dang dang, wase unda ri'a, wase ula ngira gə dɔg rwue gə tɔ. Le bən ya kara, njekoməgə Krist gə unda kəmkarə dɔ rwue gə le a gərə kaya gə ia rwue lo polo Luba gə, wase n'tuji rwue daga gə omɔ lokarə. Mbata tar lə Luba, gə Njilmən da d'ɔr nɔ mə tar gə tɔgəɔ gə. Dəw kara ba, oje jingaw gə ua ku gɔb kodo ji'a gə ɓa la ne mba kərə ne njekoməgəje, lo gə n'tuji jee nemajije gə dɔ nangə ne. Bole bən ya kara, njekoməgə d'ɔrɛ d'unda gə kəme le, neje gə be a kusa ɔg, togə n'wui gə Krist togə tɔgəɔ dəw kaya gə nangə ne. Dəw gə dang ɔsə dɔbɛngərə gə gadə gadə gə kia. Gəle gə ne ɓa kɔlnaje, da ne gə gadə gadə ɔg, kogonɔ gə da dɔ dəw gə lə njebaje lə Luba to ne. Tar tar, dəwje gə da dɔje gə nje koməgəje d'ula kia dɔbɛngərə njekoməgə tɔgəɔ gə. Mee ole dɔ tar gə Jesu pa nɔ se: "Rɔləl a to mba səi gə tɔji si, gə d'ula kəm si ndoo, ngaba j'ila tar gə kunraj dɔ si gə ba mba mɔ. Arje rɔsi ləl si, alje ne rɔsi, mbata nekoga dɔji si gə boi yɔ to dara." (Mathieu 5:11,12).

Kaya, darɔ gə "Mɔ" da neje gə d'asə da mba kɔr ne nje koməgə mə njigi gə Luba. Be da j'a pa dəw kara kara ba togə njekula pa ne gə rɔləl, gə məkun ɓəgə: "Nɔ a kɔr si mə njigi gə lə Krist wa? Se dɔ wa? Se məkɔ wa? Se ɓo wa? Se kawkudu dum wa? Se tuji wa? Nase kia gə boi wa?"... "Le bən ya kara, dan neje gə tɔ ne le jee j'a tədə dɔ dəw gə lə Njenjigi si." (Romainje 8:35-37). Lo gə njekoməgə odo ne dɔje lə Luba Ula rwue gə nam da, ne n'a k'ar tar jigiri mə ndɔje gə kun raj mba tədə dɔ nekərəje gə togə be. Ceje

dj'asə tədə dɔ dəw gə lə Krist gə ar si singa si.

Ng dər ng gə tar kənji gə be le arə ngadə, ndogo. Dɔbɛngərə njekoməgə togə be le, koməgə laa al dɔ lo, Njilmənda to kəne. Omə lə Luba isi jwue gə tar. Tar ole mee neje gə maji gə d'uji mba kar njee gə a tē dē dɔ, dəw kore mē ga sar mba tɔl necē. "...Dəw gə a tədə dɔ dā m'a k'arē osa kagə kisi kamba gə to mändɔ lə Luba." "Dəw gə a tədə dɔ le a kinga məkɔ yo gə gɔl jo əg." "Dəw gə a tədə dɔ le, m'a k'ar'ē osa nekosa gə i dara gə ia rwue, ngaba m'a k'ar'ē kor ər gə nda, kor ər ne le, d'unda ri gə sigi kəne." Ngaba dəw gə a tədə dɔ, gə ngəm tarje nəm sar tɔl ne cē dā, m'a k'ar'ē dɔmɔngə... Dəw gə a tədə dɔ, gə a kua kulaje nəm sar tɔl ne cē dā, m'a k'ar'ē ɔ be dɔ dəwje gə bula." "Dəw gə a tədə dɔ le, m'a k'ar'ē kubuje gə nda ula rwue gə, m'a tuji ri'a mē Mak tub kəji gə əg, ngaba m'a ɓar ri'a wəl mɔ bɔmje gə, gə ɔmaje laa." "Dəw gə a tədə dɔ le, m'a kunda gə kəme mē kəi gə lə Luba, ngaba ne n'a cē kəne əg sar gə nɔ." "Dəw gə a tədə dɔ le, m'a k'ar'ē isi sə'm dɔ ng nd mbai gə." (Lotɔlcē 2:7-11,17,26; 3:5,12,21).

Ta bɔl laa gə to tagə le tuji togə njekməgə be le, un lar laa ar Luba tɔ. Ne n'tuji lar laa ba ba mba ne gə nangə ne əg; ne n'un lar laa n'la ne gə njendoje, Ne laa dɔgə dā, n'un cē kara n'ar Luba, n'un ne nuji n'osə ne gaji Luba.

Dɔdum mapa gə kənji lə tuji togə n'to dəw gə isi kamba arə ngadə ngadə gə dā ne gə al jwue əg. Ne n'ay kodo gə mi əg nəm, n'osa mēsə dajə wase gə nekosajə gə kun raj əg. Ne n'tuji lar laa ba ba əg nəm, n'tuji darwue gə to kəy lə Luba le əg mba kusa sa wase gə kay sa wey, wase kumaje gə a tuji dəw kara n'un əg tɔ. Ne n'osa ne gə majə ba. Dɔbɛngərə to kəy dā tamajije. Ne n'aw lo kua dɔ nɔ gə mē Eglise gə laa, le dī dī ɓa a k'aw kila kagə nɔ gə kara ne n'aw. Ne njigi tamaji gə kəy wase gə tamaji lə njenujije laa, wase gə to lokia gə, mbata ne n'gərə togə njekoməgə asə kisi lal kɔm nandə gə Luba dəw tamay gə əg.

Maktub gə c cē le, to Maktub lə Luba gə ne n'tura, wase

n'ənji tar kəne gə ndo je kara to ; n'inga ne kəmkarə, singa, kisi kəm ba, lokarə gə nekingaje gə dəw ba a gərə əg. Togə nendogo nɔ ɔl'ɛ gə, gə kia gə boy gə n'a do ne njəkəmba. Gadɛ bula ya, mba ye ɓa to nekusa cɛ dəw njil gə ndoje to , man gə ce pupu tol kundalaa, man gə ne n'asɛ ndogo, ne kəkəm gə n'a ko ne rwuɛ.

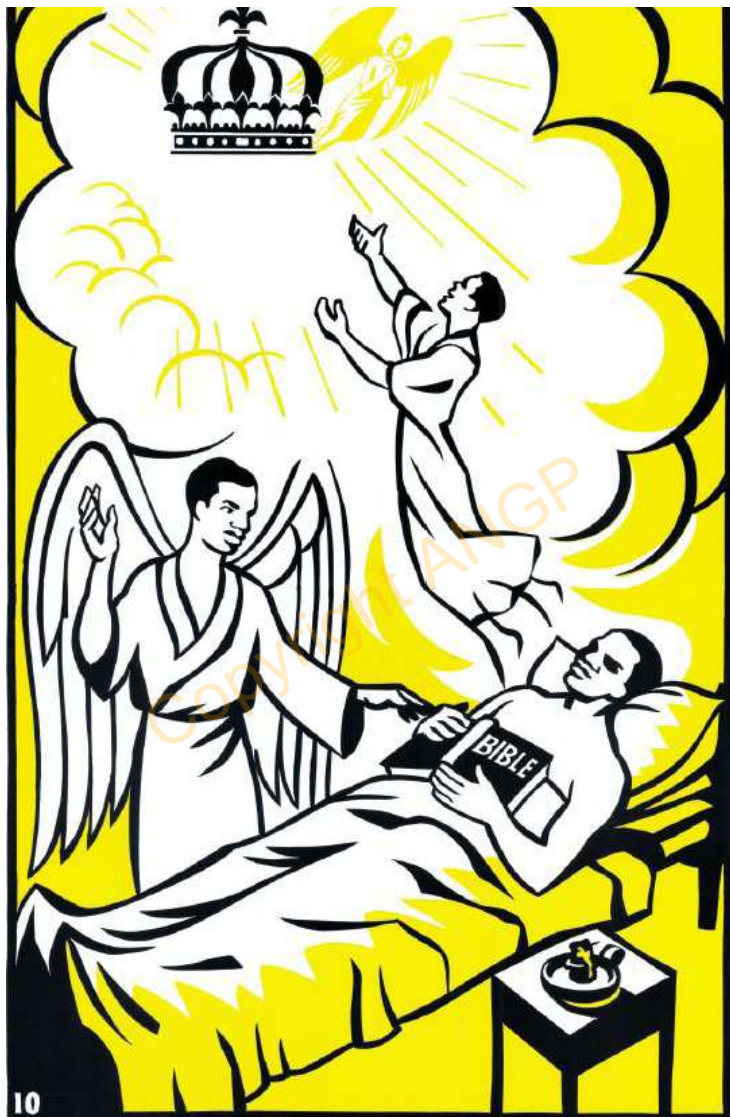
Ne njigi mba kodo kagə dəsə, mba gərə togə jɔgə a to lal kagə dəsə əg. Mba n'gərə togə n'unda lo n'ce gə Krist gə kisi kəm ba gə sigi le da, n'təl n'sangə neje gə dara, gə a to sar sar gə nɔ, gə dəw o əg. Ne n'isi dɛbɛ ba mba kinga Luba, n'to togə kagə m mbɔr man gə ɔndɛ kənd , togə barkəm kagə gə r ngira kagɛ gə tɔgərə da ɔndɛ nji nji be. Dəw gə nele ɓɛl yo əg mbata Njilmənda dusu me'e tub tub ngaba njigi gə tɔgərə lɛ Luba dusu dɔbɛngərə'e.

TA BEGERE GE DŊGE

Jesu pana: "M'to nje ce buayo gə, ngaba gə nje kisi kəm. Dəw gə un me'e a'm le, wui gə kui kara, a tɛl kisi kəm ba, ngaba dəw gə isi kəm ba gə un me'e a'm le a kui əg." (Jean 11:25-26). "Dəw gə o tar lə'm, gə un mee arɛ Dəw gə njekula'm le a kisi kəmba sar sar gə nɔ ngaba nje a de lo gangə tar gə əg, mba nday yo ne lo kɛji gə." "Njeko mɛgɛ Krist a ɓɛl yo, wase a ndɛb ndɛb yo əg." "Lo gə darɔ gə a yɔlɛ a kun ye gə a yɔlɛ əg mba kula rwuɛ gə, ngaba darɔ gə a kui a kun ye gə a kui əg kula rwuɛ gə le, tar gə pa le a to lo'e togə be: yo le tɛdɛ do nam. Ua yo tɛdɛ do lə'i to da nga wa. Ua yo ninga do lə'i to da nga wa. Ninga do le yo le to kaya, ngaba singamɔngɔ lɛ kaya le to ndukun. Nga Məmay to kar Luba gə arɛ si j'a tɛdɛ do dəw gə lɛ Mbaɓɛ Jesu Krist." (1 Corinth. 15:54-57).

Dəw gə nja gə Luba, gə isi saa le a ɓɛl yo əg. Lo gə kar laa a kase da, n'a kaw gə dɔlɛl togə njekula Paul pa ne: "Ro'm lələ'm mba kaw gə dɔlɛl, mba kaw gə dɔlɛl, mba kinga Krist, ye ɓa unda neje to . (Philpienje 1:23).

Njekomegɛ Krist aw gə kənji gə mba ko ne Jesu gə kəm gə

10. ANDE DAN NDOGO GE LE NJEKEJI

kəm; ne njigi yā mba ko dēw gə wui mba tar laa dɔ kagə dəsə gə ɓa aɛ ne. Njilmənda təl ol'e, me'e dēw kara da tar gə lə Jesu: "Arje mə si isa ɔg. Unje mə si arje Luba ngaɓa unje mə si a'mje. "Mə kəy gə lə boy le, lokisi to yā, m'a təl de kodo si, mba kar logə m'isi kəne da, səi a kisije sə'm kəne tɔ." (Jean 14:1-4).

"... To neje gə kəm koɔg, mbi kara o ɔg nəm, ngaɓa to neje gə ce mə dēw gə ɔg, to neje gə Luba gəl mba nje gə njige." (1 Korintienje 2:9).

Ndɔ tar gə tɔgərə gə dēw a tuji ne ndogo lə Bəkɔje gə dara gə Luba gəl mba nje gə nja gə Mbaife Jesu Krist dɔ nange ne le godo.

Mə ndaji gə ne le, jee j'o ɔmagə to njekula lə Luba gə ta toro singa dēw gə wui. Ne n'gina mba təl gə njekaya gə un me'e rɔ Luba gə. Kəm gə njil d'ərə rɔje mə darɔ gə a kui, d'un dēw rɔ dēw gə kəm laa njig'e gəjee j'isi mbɛ, gə wui mba tar ləje. Luba unda ja jo ta neje gə majɛ gə tar kua mba gə Mbaife gə to Mbay: Maji, njeku la gə maji gə gadə gadə; ito gadə gadə dɔ neje gə nj nj ba, m'a ka'i neje bula, ɔndə dan rɔləi gə Mbay lə'i (Matthieu 25:21). Su aw gə singa jwue gə ɔg nga. Mbata "jee gə njigi Njekisigənɔ le, kui ləje gadə bula yā kəm'e gə." (Pakos 116:15). "Ciɓi m'o ndu dēw ɓar dara pana: ɓa Maktub ne pana: Rɔləl a to mba jee gə dwui mə MBaidɔmbaije gəl oyo! Njil pa be, mba kar jee d'ua kɔrje ta kulaje gə je, mbata kulaje lə je a kərə goje. (Lotɔlɛ 14:13).

I gə aw tura "Neko Dɔbɔngərə" nele, may kar Luba laa sə'i mba kar un dɔbɔngərə'i are Njenjigi, mba dɔ kar gə ne le, Ne njinga rwue rɔ'i gə (Mpa sə'i tar) pana: "Ngon'um gə jingaw, (Ngon'um Jene) a'm dɔbɔngərə'i" (Gusutarkəmkarje 23:26). Dɔbɔngərə'i gə ɔr, dɔbɔngərə'i gə jila dɔkul kəne, dɔbɔngərə'i gə d'ula ndubu le un ar Jesu, n'a kar'i dɔbɔngərə gə sigi, gə njil gə sigi. Əw rɔ'i mba kiɔ dēw kar dɔbɔngərə'i gə to njekərə dəwje au sə'i gə yo, gə ne ɔg mba ndole go neje gə me'e njigi, mbata: Dəw ɔm me'e dɔbɔngərə'e ye gə ja ɗa, to mbɛ;

nga dɛw gɛ nja dan kɛmkarɛ gɛ da a kinga kaji (Gusutarkɛmkarjɛ 28:26). Iɔ go kayajɛ lɛ'i ɓo ciɔ rɔ'i kar neda gɛ gadɛ gadɛ, "Mbata nekuga dɔji kaya lɛ to yo, nga nekarba lɛ Luba to kɛm'gto sar gɛ nɔ dɛw gɛ lɛ Jesu Krist, MBaidɔmbaijɛ lɛ si. (Rom. 6:23).

I gɛ un kisi kɛmba lɛ'i ar Luba lɛ, nɛ gɛ inga dɛw gɛ lɛ komɛgɛ, gɛ njigi dɛw gɛ lɛ Jesu Krist lɛ, may kar'i ua ga, gɛ go tar gɛ njekula Paul pa mɛ Maktub gɛ njekom gɛ jo ar Timothee 1:12: "... Dɛw gɛ m'un mɛ'm m'arɛ lɛ, ngarɛ, ngaba m'o togɛ singa asɛ mba ngɛm neje nɛm sar dɔ karɛ a kasɛ. Mɔ rɔ'i gɛ komɛgɛ arɛ ngadɛ ngadɛ, da tamay gɛ Njilmɛnda. Ar dan njigi gɛ lɛ Luba, o Jesu gɛ to Dɛw, Tar gɛ Tɔgɛrɔ, gɛ kɛm, Ne gɛ MBaidɔmbaijɛ lɛ si gɛ nay dɛbɛ ba kar n'tɛl nɛ n'odo njekeje. "Ngɔng dɔ ngɔnje, MBaidɔmbaijɛ."

"Oje, Dɛw gɛ a ngɛm si kar osoje ɔg, Dɛw gɛ a kɔr si kunda si dan ndogo gɛ laa, gɛ rɔlɛl gɛ al dɔ lo, Luba gɛ karɛ ba, Njekaji si dɛw gɛ lɛ Jesu Krist, MBaidɔmbaijɛ lɛ si lɛ may kar: ndogo, riɓar gɛ singa gɛ to gɛ kɛmɛ nam ɓa neje to sar ɓogone, gɛ a to sar sar gɛ nɔ. Beja (Jude 24,25).

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, tablettes, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialetos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuitamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

info@angp.co.za

A Gospel Literature Mission financed by donations

Une Mission de litterature evangelique finacee de dons

Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)